

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. ю. н. Райна Николова, преподавател в НБУ,

определена за член на научно жури със заповед № РД 38-182/21.03.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за защитата от Людмила Александрова Цолова – Борисова на дисертационния труд за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ по професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“ (Журналистика – Електронни медии) на тема „Преотстъпване на права за излъчване и разпространение“

На заседанието на научното жури, проведено на 11.04.2018 г. във Факултета по журналистика и масови комуникации, бях определена да предоставя становище.

Людмила Цолова – Борисова е магистър по право на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2004 г. В периода 2014 – 2018 г. е редовен докторант в катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“ на Факултета по журналистика и масови комуникации“ на СУ „Св. Климент Охридски“. Води лекции и упражнения по дисциплината «Телевизионно програмиране и телевизионна среда» на студенти от II курс в редовна и задочна форма на обучение във ФЖМК. В периода 2014 – 2018 г. е участник в множество семинари и научни конференции.

Представеният дисертационен труд е в обем от 213 страници и се състои от увод, четири глави и заключение. Като основа за него е послужила значителна по брой библиография – 156 заглавия, от които 109 – на български език и 47 – на чужд език, цитирани от авторката. Той съдържа 193 позовавания, оформени като бележки под линия. Авторката има три приети за отпечатване публикации по темата на дисертацията, описани в края на автореферата, в Годишника на ФЖМК, Годишника на департамент „Масови комуникации“ на НБУ и в сборника „Медии и обществени комуникации“ на УНСС.

Дисертацията разкрива същността на телевизионната програма като обект на сродно на авторското право, като дейност на културната индустрия и като пазарен продукт. Проучва факторите и тенденциите в развитието на технологиите, новите медии, медийната конвергенция, относими към правата на телевизионните организации в областта на защитата на интелектуалната собственост.

Уводът представя изборът на темата, нейната интердисциплинарност и актуалност. Очертава основните научни проблеми на изследването и очакваните резултати от научното проучване.

В глава първа „Теоретичен преглед. Промяна в комуникационната ситуация” се обсъждат възникването и развитието на средствата за масова информация, на традиционните медии – радиото и телевизията, появата на интернет. В тази част на дисертацията се прави преглед на теоретичните постановки относно комуникационните процеси и цифровизацията. Анализирани са медийната конвергенция. Изследвани са като социални фактори за обществената промяна в областта на комуникациите след появата и развитието на интернет, цифровизацията и новите медии.

В глава втора „Регулаторна рамка. Разглеждане на основни елементи от медийното аудио-визуално право в България” са разгледани основните елементи на българското медийно аудиовизуално право от гледна точка на нормативна уредба, регулация, саморегулация и корегулация. Отразени са особеностите на понятието „аудио-визуални медийни услуги“. Съществено място е отделено на неговия обхват, видове, съдържание, достъп до медийни услуги. В тази част на теоретичната разработка се посочват и видовете административноправни режими, по силата на които доставчиците на медийни услуги могат да упражняват своята дейност.

Глава трета „Телевизионната програма. Определяне на телевизионната програма като легална дефиниция, културен и пазарен продукт” изследва телевизионната програма като легална дефиниция, културен и пазарен продукт.

В последната четвърта глава «Интелектуална собственост. Авторско право и сродните му права при преотстъпване на права за излъчване и разпространение на телевизионна програма» се отбелязват основни правни източници, разглеждат се телевизионните организации като субекти на

сродните на авторското права. Телевизионната програма като обект на тези права също се обсъжда. Посочват се т. нар. от авторката «дигитални права» при излъчване и разпространение на програма, непознати на позитивното право.

С приносен характер е отразяването на спорните и остро конфликтни отношения между доставчиците на телевизионно съдържание и предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, относно преотстъпването на права за излъчване и разпространение на телевизионни програми на българския медиен пазар

Към дисертационния труд отправям следните критики, свързани с неговото наименование, структура и съдържание:

1. Глава трета е посветена изцяло на доктриналното битие и нормативната уредба на телевизионната програма – обект на правна защита. Като термин телевизионната програма не е включена в наименованието на научната разработка макар глава четвърта да се занимава основно с въпроса за сродните на авторското права при излъчване и разпространение на телевизионна програма. Обектът на комуникационноправното отношение (телевизионната програма) е пренебрегнат по неясни причини.

2. Без особено значение за разглежданата от дисертацията тема е анализът на основните елементи на българското аудио- и аудиовизуално право, като в този смисъл намирам за ненужно изброяването на болшинството правни източници в началото на дисертацията, без да се акцентира върху Закона за авторското право и сродните му права, споменат за първи път едва на 141 страница.

3. Терминът «преотстъпване» се използва в Закона за авторското право и сродните му права относно издателския договор (чл. 45, ал. 2) и не фигурира сред правомощията в чл. 91 от ЗАПСП. Тази и други неточности ми дават основание да констатирам, че работата показва не особено висока юридическа грамотност.

Заклучение

Въпреки отправените бележки дисертационният труд „Преотстъпване на права за излъчване и разпространение” е научно съчинение с принос в областта на обществените комуникации. Давам положително становище на дисертационния труд на Людмила Цолова – Борисова, с което препоръчвам на научното жури да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки” (Журналистика – Електронни медии).

2.05.2018 г.

гр. София

проф. д. ю. н. Райна Николова